

20 ביוני 2021

לקחי מבצע 'שומר החומות' בתחום ההסברה הלאומית

ירדן ותיקאי*

ההסברה הלאומית מהווה נדבך מרכזי בביטחון הלאומי, כך הוכח שוב גם במבצע 'שומר החומות'. מאמץ ההסברה אמור לעמוד בשורה אחת עם המאמצים המרכזיים שמנהלת הממשלה באירועים אלו במקביל למאמץ הצבאי, המאמץ להגנת העורף (החזית האזרחית) והמאמץ המדיני הבינלאומי. תפיסה זו מעניקה לתחום ההסברה את מקומו הראוי כאחד המאמצים המרכזיים והאסטרטגיים שצריכה המדינה לנהל. עם זאת, למרות חשיבותו הרבה, המשאבים המושקעים בתחום רחוקים מלספק ולעמוד בסטנדרטים של מאמצים לאומיים אחרים. אך לא ניתן לתלות את הבעייתיות רק בחוסר משאבים אלא גם בסיבות נוספות שחלקן הוצפו במהלך המבצע. לכן, מומלץ לקיים תהליך מסודר להפקת לקחים עם כל הגורמים המקצועיים הרלוונטיים, אותם חשוב להציף למקבלי ההחלטות ולנסות להטמיעם כדי לשפר את התפקוד בהמשך.

לאחרונה הסתיים החלק הצבאי של מבצע "שומר החומות" נגד חמאס וארגוני הטרור ברצועת עזה. היה זה הסבב המשמעותי הרביעי בין חמאס לישראל בשנים האחרונות. המערכת המדינית וההסברתית ניהלה במהלך האירוע מאמץ אינטנסיבי שיצר למדינת ישראל מרחב לגיטימציה בינלאומית. ובתום הלחימה הצבאית, המערכה ההסברתית והמדינית רק עוברות לשלב הבא, שבמסגרתו צפויה התמודדות עם ניסיונות להרחיב את הפעילות נגד ישראל בבתי משפט בינלאומיים, לגנותה בפורומים שונים, ליזום נגדה ועדות חקירה במסגרת ארגונים עוינים כמו המועצה לזכויות אדם של האו"ם, לעודד ארגונים בינלאומיים לכתוב דו"חות ביקורתיים וליזום תחקירים עיתונאיים נגדה. וכל זאת, תוך הטיה ברורה והתעלמות כמעט מוחלטת מפעילות הטרור של חמאס.

ההסברה הלאומית מהווה נדבך מרכזי בביטחון הלאומי, כך הוכח שוב גם במבצע "שומר החומות". מאמץ ההסברה אמור לעמוד בשורה אחת עם המאמצים המרכזיים שמנהלת הממשלה באירועים אלו במקביל למאמץ הצבאי, המאמץ להגנת העורף (החזית האזרחית) והמאמץ המדיני הבינלאומי.

תפיסה זו מעניקה לתחום ההסברה את מקומו הראוי כאחד המאמצים המרכזיים והאסטרטגיים שצריכה המדינה לנהל. עם זאת, למרות חשיבותו הרבה, המשאבים המושקעים בתחום רחוקים מלספק ולעמוד בסטנדרטים של מאמצים לאומיים אחרים. אך לא ניתן לתלות בכך בעיות נוספות, שהוצפו במהלך המבצע. בסיומו מומלץ לקיים תהליך מסודר להפקת לקחים עם כל הגורמים המקצועיים, אותם חשוב להציף למקבלי ההחלטות ולנסות להטמיעם כדי לשפר את התפקוד בהמשך. הנה המרכזיים שבין הלקחים:

1. בכל מבצע ופעולה צבאית, מערכת ההסברה מכוונת לשלושה קהלי יעד עיקריים: הישראלי, הבינלאומי והאזורי (הפלסטינים ומדינות ערב), וניתן לחלקם לתתי קהלים נוספים. חשוב להגדיר אסטרטגיה הסברתית מותאמת ושונה לכל אחד מקהלי יעד אלה, שתתבסס על סט מסרים ופעולות משלה.

במסגרת הקהל הבינלאומי, הזירה החשובה ביותר היא ארצות הברית. המאמץ לשמר לגיטימציה באמריקה הוא העיקרי וצריך לפעול מול דעת הקהל האמריקנית (בדגש על הליבראלית), המערכת הפוליטית (המפלגה הדמוקרטית והמפלגה הרפובליקנית כאחת) והממשל. בנוסף, חשוב להפעיל מאמץ מיוחד מול הקהילה היהודית בארצות הברית, וגם מול אוונגליסטים. כיום, כשהאגף הפרוגרסיבי במפלגה הדמוקרטית מאתגר את ממשל הנשיא ביידן, מאמץ זה חשוב ומורכב במיוחד.

במרבית האירועים הצבאיים, המאמץ ההסברתי כלפי חוץ הוא העיקרי, אך סבב "שומר החומות" התאפיין במשנה חשיבות לצורך בהפעלת מאמץ הסברתי גם כלפי אזרחי ישראל. זאת, נוכח הבערה שהתלקחה בין ערבים ליהודים והתחושה הציבורית שחמאס השיג הישגים משמעותיים, גם אם בעיקר תודעתיים (מיצובו כמגן ירושלים, הצתת תעברה בקרב ערביי ישראל, ירי לעבר ירושלים ותל אביב והמשך שיגור הרקטות עד היום האחרון של העימות). בנוסף, ביצועי צה"ל היו מרשימים ואפקטיביים, וההישגים הצבאיים חשובים ביותר, אך לא היה בהם דבר שנעשה "סמל" בולט (כמו חיסול "רמטכ"ל" חמאס במבצע עמוד ענן, כלומר, פגיעה בראשי הנהגת הארגון ברצועה או השבת השבויים והנעדרים הישראלים שבידיו). העדר סמל כזה מקשה על שיווק ההישגים לציבור הישראלי.

בסיטואציה זו, ניתן היה לייצר עוגן הסברתי חזק יותר לציבור הישראלי באמצעות מסיבת עיתונאים יומית או דו-יומית קבועה של ראש הממשלה, שר הביטחון והרמטכ"ל (אולי גם בצירוף המפכ"ל) וגורמים נוספים. בתדרוך ניתן היה להרחיב את הדיבור על ההישגים ולהציגם באופן בהיר וגרפי, להסביר את האתגרים, לתאם ציפיות עם הציבור, לדוגמא לגבי המשך הירי של חמאס ומאמציו להנחיל תודעת ניצחון, ולענות על שאלות שעומדות על סדר היום. תדרוך כזה גם היה מסייע ליצור רצף תודעתי לאירועים בעיני הציבור, לדוגמא בהצגת עזר דיגיטלי המתעדכן כל יום ומציג את הפגיעות המרכזיות של צה"ל בחמאס לאורך כל שטח הרצועה.

בתדריך כזה היה ניתן היה להשתמש גם כעוגן לצורכי ההסברה הבינלאומית והערבית ולהביל באמצעותו את המסר - לא רק לאזרחי ישראל אלא גם לזירות חשובות אלה.

2. האירוע התקשורתי הבולט במהלך מבצע "שומר החומות", שגם גרר את הביקורת הבינלאומית הנרחבת ביותר, היה הפלת מגדל אל-ג'לאא בעזה. רב הקומות שימש בין היתר את כלי התקשורת הזרים, ביניהם סוכנות הידיעות האמריקנית AP, והיווה מטרה צבאית עקב פעילות חמאס מהמבנה. מטרות מסוג זה צריכות להידון ברמה הבכירה ביותר בצה"ל, כאשר שוקלים את כל ההשלכות הבינלאומיות. ראשית, ניתן היה לוותר על המטרה נוכח רגישותה. כידוע חמאס גם פועל מתוך בתי חולים ובתי ספר, ואיננו

פוגעים בהם. אך, אם הוחלט בצה"ל לבצע, אזי נכון היה להעלות את הנושא לדיון של הדרג המדיני הבכיר ביותר, תוך שקלול כל ההשלכות והאפשרויות של הפעולה. הכרחי לשקול את התועלת הביטחונית מול ההשלכות התדמיתיות והמדיניות, בהבנה שפגיעה בבניין תקים זעקה של התקשורת העולמית, ובמיוחד האמריקאית, עקב המצאות משרדי סוכנות AP בבניין, ותניע דעת קהל שלילית וביקורת רבה בתקשורת העולמית. אלה יתורגמו מיד להפעלת לחץ על מקבלי ההחלטות בארצות הברית להפסיק את הלחימה. ואכן, בעקבות האירוע התקשר נשיא ארצות הברית לראש הממשלה בנימין נתניהו, וחלק מידידי ישראל הקרובים, כמו הסנטור רוברט מננדז, ביקרו פומבית את ישראל על פגיעתה בבניין העיתונאים. לכן, אם היה מוחלט לסכל את פעילות חמאס בבניין, ניתן היה לתכנן לדוגמא אירוע תודעתי שבו נחשפת פומבית העובדה שחמאס משתמש בעיתונאים הזרים כמגן אנושי, תוך הצגת העדויות לכך. כך היה מושג רווח כפול - אפשרות לסיכול (ללא תקיפה צבאית) של פעילות חמאס בבניין, והפיכת המידע ליתרון הסברתי בזירה הבינלאומית. כמו כן, אפשר היה כך לבנות לגיטימציה בינלאומית לתקיפת המבנה בהמשך. בטכניקה זו נעשה כבר שימוש, לדוגמא כאשר ראש הממשלה נתניהו חשף בציבור אתרים של חיזבאללה בלב ביירות, ששימשו לדיוק מערך הטילים. אם בכל זאת הייתה מתקבלת החלטה לתקוף את הבניין, ניתן היה לשקול לפגוע רק במשרד חמאס ללא הפלתו. ואם למרות הכול הייתה מתקבלת ההחלטה להפיל את הבניין, נכון היה להכין מראש "תחמושת הסברתית", כלומר מידע מודיעיני לשימוש בערוצים מדיניים ותקשורתיים, עזרי הסברה ייעודיים ואינטרנטיים להפצה מהירה ורחבה, דוברים ומומחים לראיונות, שיסייעו להסביר את האירוע ולהתמודד עם הביקורת הצפויה. במצב זה נכון היה לדחות את ביצוע הפעולה עד שהגורמים המדיניים וההסברתיים יהיו ערוכים כנדרש.

אירוע זה מחדד את הצורך לחשוב "בינלאומית". כי במערכה על הלגיטימציה זהו מרכיב הכרחי. דוגמא נוספת לכך היא הפגיעה המשמעותית במפעל מנהרות החמאס שכונה "המטרו". אולי בקרב הציבור הישראלי הכינוי היה מוצלח, אך בוודאי לא בקהלים הבינלאומיים. אלה רואים במערכת רכבות המטרו את אחד מעורקי החיים החשובים ביותר המאפשר למאות מילונים להגיע לעבודתם ולביתם בכל יום. לכן ההקשר המידי שלם להצהרות הישראליות בדבר הריסת ה"מטרו" הפלסטיני בעזה יהיה שלילי, במיוחד כאשר הוא מושתת על חוסר ידע ובורות. לכן חשוב להבין שקיימים הבדלים משמעותיים בין הסברת הפנים להסברת החוץ, בעיקר במסרים המרכזיים המועברים ויש לפעול כך שהסברת הפנים לא תפגע במאמץ המדיני וההסברתי בעולם.

3. לכל מבצע ואירוע צבאי יש משברים תקשורתיים משלו. הפלת מגדל התקשורת, כאמור, היה אחד מהם, אך היו נוספים, לדוגמא צילום העץ הנוער ברחבת הר הבית והטענות הפלסטיניות בדבר הרג משפחה בת שבעה ילדים במחנה הפליטים א-שאטי ברצועת עזה. לקחי משברים כאלה, כמו ההאשמות בדבר אחריות צה"ל להרג הילד מוחמד א-דורה (בשנת 2000), או ההשתלטות על ספינת המרמרה (2010), מלמדים שיש צורך לטפל במשברים כאלה מוקדם ככל האפשר תוך רתימת כל האמצעים האפשריים. כשאירוע כזה מתחיל להתגלגל, לרוב בתקשורת הערבית והבינלאומית או ברשתות החברתיות, יש

לכנס מיד את גורמי ההסברה והמודיעין ולמקד בו את תשומת הלב. לדוגמא, לגבי העץ הבוער בהר הבית נדרש מאמץ לאתר צילומים ועדויות שיוכיחו שאין מדובר בשריפה במסגד ושהיא הוצתה במכוון על ידי ערבים במטרה להעצים את ההסתה נגד ישראל, וזאת במקביל להכחשה חד משמעית של הטענות מפי הדוברים הרשמיים. באירוע זה, וגם לגבי ההאשמות על הריגת הילדים, חיוני לרתום מיידית את גורמי המודיעין ולהנחותם להתמקד בו ולשחרר חומרים מודיעיניים שיפריכו את הטענות. בנוסף יש לגבש במהירות גרסה רשמית הנתמכת במידע ולצאת בהסברה יזומה בכל האמצעים כדי לערער את אמינות הצד השני. ללא התמודדות יעילה ומהירה, משברים אלה יגרמו נזק תודעתי ארוך טווח ויצרבו בתודעה.

משברים אלו מדגישים את חשיבות השימוש במידע מודיעיני לצורכי הסברה. חיוני להקים ולחזק מנגנונים שמאפשרים איתור ו"הלבנה" של מודיעין רלוונטי לצורכי המערכה המדינית וההסברתית. יש לעשות זאת במהירות, כדי להשפיע על ה News cycle של האירועים.

4. חשוב וחיוני לעבות ולחזק את מנגנוני ההסברה הקיימים ובמיוחד את מטה ההסברה הלאומי במשרד ראש הממשלה. זאת, באמצעות מינוי אנשי מקצוע בכירים, מיומנים ואמינים. בנוסף נכון להעניק יותר סמכויות, לעדכן נהלים ושיטות עבודה ולהוסיף תקנים ותקציבים. מטה הסברה חזק יארגן את המערכת טוב יותר, יתאם בין כל הגופים, יפתור מחלוקות, יתערב ברגעי משבר, יאזן בין הסברת פנים להסברת חוץ ואף יערב אישית את ראש הממשלה בסוגיות הסברתיות ככל שידרש. אך, לא רק במשרד ראש הממשלה, אלא גם בדובר צה"ל ובמערכות אחרות העוסקות בהסברה, נכון למנות אנשים מנוסים המתמחים בנושא. יש להטמיע את ההבנה במערכת הצבאית והמדינית כאחד שדוברות והסברה זה מקצוע ולכן מינוי אנשים המתמקצעים בתחום ישפר את תפקוד המערכת. אך הצלחת תפקודם אינה תלויה רק ברמתם המקצועית, אלא גם במידת שילובם בתהליכי קבלת ההחלטות בצבא, במערכת הביטחון ובמשרדי הממשלה. שילוב אנשי ההסברה בתהליכי קבלת ההחלטות יאפשר לא רק שיווק טוב יותר של ההחלטות שהתקבלו, אלא גם קבלת החלטות טובות יותר, שלוקחות בחשבון היבטים תודעתיים, הסברתיים ומדיניים לצד ההיבטים הביטחוניים.

5. תרגיל ההונאה הצה"לי שהיווה חלק מהתוכנית לתקיפת רשת מנהרות חמאס היה מהלך מעולה ואפקטיבי. אך ההודעה מטעם בכירים בדובר צה"ל על כי כוחות רגליים נכנסו לרצועה (שלדברי דובר צה"ל יצאה בטעות), נתפסה כחלק ממהלך ההונאה וגרמה נזק. אין לדובר צה"ל נכס חשוב יותר מאמינותו כלפי העיתונאים - ישראלים וזרים כאחד. דובר צה"ל נתפס על ידי התקשורת כאחד הגורמים האמינים, המקצועיים והא-פוליטיים ביותר במדינה ויש לשמור מכל משמר על נכס זה. האירוע, גם אם קרה בשוגג, פגע באמינות כי גרם לתקשורת לדווח דבר מוטעה. השילוב בין הפגיעה באמינות העיתונאית באירוע זה, לפגיעה בתשתית התקשורת באירוע הפלת המגדל, יצרו אפקט שלילי שהתפרש כניסיון לפגיעה מכוונת של ישראל בסיקור התקשורתי של המבצע.

6. מרבית הפעילות מול התקשורת הבינלאומית שמוצבת בישראל התמקדה בראיונות של דוברים ישראלים לרשתות השונות. לרוב היו אלה הדוברים המצוינים לתקשורת זרה של משרד ראש הממשלה, דובר צה"ל ומשרד החוץ. בנוסף נכון היה לקיים תדריכים יומיים קבועים לתקשורת הבינלאומית, הכוללים עזרי הצגה ויזואליים, ולא להסתפק בעיקר בראיונות (האפקטיביים לכשעצמם) על פי בקשת כלי התקשורת ובתדריכים העיתיים של גורמים שונים. קיום תדריכים קבועים היה מחזק את הובלת הנרטיב הישראלי, מאפשר מענה על טענות שעולות בתקשורת ומעניק חומר ל"סינקים" (קטעים מראיונות של דוברים) לשימוש כל כלי התקשורת, ויש מאות בישראל, גם אם לא כולם מרכזיים באותה המידה.

7. מבצע "שומר החומות" שוב המחיש את הידוע בשנים האחרונות - לישראל בעיה בקרב קהלים פרוגרסיביים וליברליים וקהילות מהגרים בארצות הברית ובמערב אירופה. דוגמא לכך הם למשל הקהלים אפרו-אמריקנים, היספאניים, מוסלמים וצעירים ליבראליים בארה"ב. קהילות אלה צוברות בשנים האחרונות עוצמה פוליטית ותקשורתית רבה והשפעתן על מקבלי ההחלטות גוברת במידה ניכרת. במהלך המבצע הופעל על נשיא ארצות הברית בידן לחץ על ידי גורמים כאלה במפלגתו. יתכן שלחץ זה אף הובילו לדרוש מישראל לחתור לסיום המבצע. האתגר שבקיום דיאלוג עם קבוצות אלה הוא גדול, אך חשוב ביותר, לכן ראוי להשקיע בו מאמצים ומשאבים רבים יותר משמעותית. מומלץ לבנות תוכנית פעולה ארוכת טווח הכוללת מפגשים, הבאת משלחות ומנהיגים לישראל, רתימת הגיוון שבחברה הישראלית למפגשים (למשל יוצאי אתיופיה, ערבים ואישי שמאל), התחברות לידוענים מקומיים ובינלאומיים ולארגונים המרכזיים של אוכלוסיות אלה, ייזום פעילות תקשורתית ייעודית ואולי אפילו למנות דוברים מיוחדים שיודעים לדבר עם אוכלוסיות אלה. יש לזכור שגם מרבית העיתונאים וכלי התקשורת, עולם התרבות והאקדמיה נמנים לרוב על המחנה הדמוקרטי והליברלי. לכן צריך להגדיל את ההשקעה והמאמץ כדי לחזק את בסיס התמיכה הפוליטי והציבורי בישראל בקרב קהלים אלה. ללא השקעה מסיבית וארוכת טווח, לא ניתן לצפות לתמיכה משמעותית בעת אירועים משבריים כמו המבצע בעזה.

8. גורמי ההסברה בישראל ביצעו פעילות נרחבת ומקצועית ברשתות החברתיות, הכוללת העלאת מידע, תמונות, סרטונים, עדויות, סיפורים אנושיים וגרפיקות. חלק מהתכנים מקודמים ומותאמים לקהלים מוגדרים, בהשקעה כספית. בנוסף, מתנהל מאבק כדי להסיר מהרשת חשבונות שמעודדים הסתה, טרור ואלימות. הפעילות הישראלית הרשמית מתנהלת בתיאום ושיתוף פעולה מרשימים עם מתנדבים רבים וארגוני הסברה פרו-ישראליים בארץ ובעולם. אך למרות זאת, עוצמת הפעילות הרשתית של מתנגדי ומבקרי ישראל גדולה ועוצמתית בהרבה והיא רותמת מסות גדולות יותר למאבק. עובדה זו הומחשה במהלך "שומר החומות", כמו במערכות קודמות. לכן חיוני להרחיב משמעותית את הפעילות באמצעות גיוס ארגונים ושותפים בעיקר בקהילות היהודיות והאוונגליסטיות, חיוני להגדיל משמעותית את מספר האנשים המבצעים פעילות אקטיבית ברשתות (בישראל ובחו"ל), ולהשקיע משאבים גדולים בהרבה בייצור חומרים ייעודיים לרשתות החברתיות ובקידום ומיקודם בקהלי יעד. מכיוון שהתחום עתיר

טכנולוגיה ומתפתח כל הזמן, נדרשים עוד משאבים גם לשילוב טכנולוגיות נוספות, למשל על בסיס בינה מלאכותית, להפצת מידע. זאת, במקביל לחיזוק התיאום והפעילות עם גופים ממשלתיים נוספים שיכולים לסייע במערכה כמו משרד התפוצות. בנוסף, נכון להעמיק את ההשקעה במדידה איכותית וכמותית של הפעילות ההסברתית בחו"ל, הן בזירת הרשתות החברתיות והן באמצעות סקרים ומחקרי דעת קהל. מדידה כזו מצריכה משאבים רבים, אך היא חשובה להערכה והתאמת הפעילות ההסברתית בעת שגרה, במבצעים ומשברים, ולאחריהם.

9. כנראה שאין ברירה אלא לעסוק יותר ב"הסברת ההסברה" לציבור הישראלי. התחושה הכללית ש"ההסברה נכשלה" נובעת מסיבות שונות, שאינן בהכרח משקפות את המציאות ולא נסמכות על מדדים כלשהם: ראשית, קיים חוסר מודעות לפעילות, מכיוון שרובה נעשית מאחורי הקלעים - מול עיתונאים, ברשתות החברתיות, בחו"ל ובשפות זרות. שנית, קיימים בכל מערכה אנשים הדואגים להדגיש ש"ההסברה נכשלה". לכן יש חשיבות להעלות את המודעות בציבור הישראלי לנעשה בתחום באמצעות ראיונות וכתבות של העוסקים במלאכה - שרים, פקידים ואנשי מקצוע.

שלישית, והיא הסיבה המרכזית – קיימת בציבור הישראלי ציפייה שכל העולם יבין את הדברים כפי שמבינים אותם בישראל. זו ציפייה בלתי מציאותית ומוטעית כמובן. הזירה הבינלאומית מגוונת, מחקרים שנערכו במהלך השנים מצביעים על כך שמרבית האנשים ברחבי העולם כלל אינם מתעניינים בנעשה בישראל ובאזור, כפי שרוב הציבור הישראלי אינו מתעניין בסכסוכים אחרים בעולם. זאת ועוד, העולם המערבי לא חווה סיטואציה ביטחונית הדומה למצב הישראלי והיא זרה ובלתי מובנת לו. בנוסף, התקשורת העולמית, בעיקר ערוצי הטלוויזיה, מתמכרים תמיד למה שנתפס בעיניהם כסבל והמצוקה הקשים ביותר. לכן הם יטו לסקר את הצד הפלסטיני ביתר הרחבה. התקשורת הישראלית, לעומתם, מסקרת בעיקר את הצד הישראלי, אך גם מבליטה ומעצימה כל הפגנת מחאה בעולם ובכך יוצרת תמונה מבהילה ומעוותת של "כל העולם נגדנו".

חשוב להבין שרבים בקהילה הבינלאומית רואים את הסכסוך הישראלי-פלסטיני כמאבק בין כוחות שאינם סימטריים, שבו תמיד תהיה ידה של ישראל על העליונה ולה האחריות הכוללת למצב, נוכח שליטתה במרחב (יהודה ושומרון, ובפועל גם רצועת עזה). לכן, בהעדר פתרון מדיני לסכסוך, ואף תהליך לקראת פתרון, האחריות (וגם האשמה) הם של ישראל. בעיני רבים בעולם אפילו האלימות והטרור שמפעילים הפלסטינים - מקורם בהעדר פתרון לבעיה. התפיסה הישראלית הרווחת רואה כמובן את הדברים באורח שונה לחלוטין, ומערכת ההסברה רתומה לקידום הנרטיב הישראלי, תוך שימוש בכל הטענות הרלוונטיות. אולם, כידוע, קשה לשנות תפיסות יסוד בסיסיות, כך שלעיתים, גם הטענות הטובות והצודקים של מדינת ישראל נתקלים בחוסר קשב אצל חלק מהקהלים בעולם. זאת בנוסף להעדר קשב והבנה כלשהם בקרב קהלים בעלי תפיסות קיצוניות (שמאל וימין), גורמים אנטישמיים ואנטי ישראליים ונטייה לצביעות, מוסר כפול וצדקנות. גם העוינות וההטיה הבסיסית הטבועה בגופים שונים בזירה הבינלאומית מוסיפים לתחושה זו. על אלה לא תשפיע שום הסברה, טובה ככל שתהיה. אותם כנראה לעולם לא נשכנע בצדקת הדרך של ישראל.

ה-Case של ישראל תמיד יהיה מורכב יותר מזה הפלסטיני כי הוא מושתת על שני מסרים בסיסיים (ואף סותרים): האחד – ישראל היא הצד החזק, היא מעצמה צבאית וטכנולוגית מצליחה ומשגשגת בקנה מידה עולמי. והשני – ישראל היא וילה בג'ונגל, מותקפת ומאוימת על ידי אויבים רבים ועוצמתיים. זאת, לעומת ה-Case הפלסטיני, המדגיש את מסר הקורבנות.

לסיכום, אין מדינה בעולם שנגדה מופעל מאמץ השחרה רחב ושיטתי כזה, כמו שיש נגד מדינת ישראל.

המערכה האחרונה מול חמאס הביאה הצלחות אך גם הבליטה בעיות ומגבלות של המאמץ ההסברתי כלפי הציבורים בישראל, בחו"ל וברחבי המזרח התיכון. חשוב להבין שאין בתחומי ההסברה ודעת הקהל silver bullet – כלומר, פתרון מסוים שאם רק יאומץ, יפתרו הבעיות והמציאות תשתנה. דוגמא לפתרון משנה מציאות היא מערכת כיפת ברזל, שהכנסתה שינתה לחלוטין את המערכה. לעומת זאת, ההסברה מצויה בתחומי הפסיכולוגיה, תפיסות, ערכים, תודעה, אמונות, חינוך, רגשות ושאר רכיבים רציונליים ובלתי רציונליים, המעצבים תפיסות עולם. לכן, רצוי להשתמש בלקחי האירוע כדי לחזק ולשפר את היכולות והתפקוד במטרה לבנותן להמשך המערכה ולאירועים והמאבקים שעוד נכוונו בזירה הפלסטינית, מול חיזבאללה, מול איראן ובנושאים רבים נוספים. אם ההסברה היא אמנם רכיב מרכזי בביטחון הלאומי, אז יש להשקיע בה בהתאם.

* הכותב הקים וניהל את מטה ההסברה הלאומי במשרד ראש הממשלה במשך למעלה מ- 11 שנים. כיום עוסק בייעוץ אסטרטגי-תקשורתי.